

der omhandles i det af ham stillede Indbringingsforslag. Naar han omtalte, at der i Fortiden og tilbeels ogsaa endnu ved Annexkirkerne fandtes et Aftrædelsessted for Præsten, og at Folk, der søgte Annexkirken, ogsaa der i Almindelighed aflagde deres Tvi, saa har Tiden dog forandret dette saaledes, at det kun er sjældnere, at der findes saadanne Aftrædelsessteder, og hvor dette ikke er Tilfældet, er der visse ikke sørget godt for Folks Tvi. Baade Hatte og Overklæder ere i Tidernes Løb bleve bedre og af bedre Stof, end de vare i Fortiden, saa at de ikke godt kunne taale at ligge hulter til hulter uden at blive noget beskadigede, og naar vi nu derfor foreslaae, at Knager til Hatte og Overklæder sættes, hvor de virkelig kunne være til Gavn, nemlig i Waabenhuset og paa Kirkemuren, saa foreslaae vi jo slet ikke Andet, end hvad Loven oprindeligt indeholdt. Vi betragte ogsaa dette som Noget, der vedrører Kirkeieeren, thi hvad der kan siges at henhøre til og virkelig er Tidens Forbringelse med Hensyn til Kirkens Vedligeholdelse, kan man virkelig med Billighed paalægge den, der eier Kirketienden. Ikke alene Kirkens Vedligeholdelse, men ogsaa hvad der tjener til Velvæmmelighed og tilbeels til Kirkens Forskjønnelse, kan man virkelig paalægge Kirkeieerne, thi Indkomsterne af Tienden ere jo ogsaa stegne bethdeligt, især for dem, der i længere Tid have eiet Kirketienden. I det vi imidlertid gaae ud fra det Synspunkt, at man med Billighed kan paalægge Kirkeieerne Saadant, saa maae vi, der protestere imod og erklære os imod, at man kan paalægge Kirkeieerne Noget, som der aldrig har været tænkt paa at paalægge dem, derved komme til at tage Hensyn til den ærede Rigsdagsmands Forslag og navnlig til det første. Jeg kan aldeles ikke finde noget som helst enten i Lovgivningen eller i Billighed Begrundet, der skulde paalægge Kirkeieerne at udvide Kirkerne. Det er desværre Tilfældet, at de fleste Kirker ere altfor store og altfor kolde, især om Vinteren. De kunne vel være for smaa ved ganske særegne Leiligheder, f. E. naar en særdeles begavet Mand faaer en Mængde Tilhørere, der ikke høre til hans Sognd, men det kan jo aldeles ikke vedkomme Kirketiendens Eier, om der er Plads til dem eller ikke, lige-

saalidt som det her i Kjøbenhavn kan vedkomme dem, der eie eller staae for en Kirkebygning, om i en Menneskealder een eller to begavede Præster trække en saadan Mængde Tilhørere til sig, at Kirken ikke godt kan staae til dem. Der kan komme en anden Tid, hvor der er daarlig begavede Præster til den samme Kirke, og hvor den er altfor stor til dem, der besøge den. Fra saadanne Forhold kan man ikke drage nogen Regel, derfra kan man virkelig ikke fremsætte og fremtvinge nogen Grundsetning om, at der skal paahvile vedkommende Kirkeieer en Byrde i den Henseende. Det, der er rimeligt og naturligt, og det, der stemmer overeens med Nutidens tarveligste Forbringelse med Hensyn til Kirkens Ydre og Indre, troer jeg, Lovgivningsmagten har fuld Ret til at paalægge Kirketiendens Eier, men ingenlunde hvad der gaaer derudover.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet: Jeg kan ikke være enig med den ærede næstsidste Taler i de Ansættelser, han fremsførte om Kirkeieernes Forpligtelser; det forekommer mig paa ingen Maade, at han kan opstille den Grundsetning, at disse kun skulle gaae ud paa, at Kirkerne ikke forfalde. Dersom han vil gennemgaae den hele Række af Domme og administrative Bestemmelser, vil han komme til det Resultat, at Kirkeieernes Forpligtelser af Domstolene og Administrationen anerkjendes at bestaae deri, at de skulle holde Kirkerne i en saadan Stand, at de kunne opfylde deres Pligter for Menighederne, og at der i den Henseende ogsaa er at tage Hensyn til de forandrede Tidsforhold. Det kan ikke nytte, at man kommer med en Bogstavfortølling af et enkelt Lovstykke; man maa tage den hele Totalitet af Domme og administrative Bestemmelser, og det kan da aldeles ikke være tvivlsomt, hvad der er den Hovedgrundsetning, hvorfra de alle ere gaaede ud. Forsaavidt den ærede Rigsdagsmand særligt støttede sig paa, at Kirkeieerne havde givet en Kjøbesum for at komme i Besiddelse af Kirkens Indtægter, saa maa jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa, at de ikke have tilkjøbt sig en Souverænitæt, et Enevoldsherredømme over Kirkerne. Efter den ærede Rigsdagsmands Opfattelse af For-